

Kitap aşyklary we kitapsöýjiler

Category: Kitapcy, Medisina, Pedagogika we edep-terbiye
написано kitapcy | 23 января, 2025

Kitap aşyklary we kitapsöýjiler KITAP AŞYKLARY WE KITAPSÖÝJILER

Dilçi alym Jahyz we onuň ylma bolan söýgüsü

Öz döwrüniň kitap aşygy el-Jahyz ylym öwrenmegiň ýşkyna düşüpdi. Onuň kitap almaga puly bolmansom, kitap dükanlarynyň kireýine alypdyr we gjelerine gapyny daşyndan gulpladyp, tä daň atýança kitap okamak bilen meşgul bolupdyr. Dilçi Jahyz ajal şerbetini hem, edil ýaşan ömri ýaly, kitaplaryň arasynda dadypdyr. Ol töwerek-daşyna kitaplary diwar ýaly örüp oturmagy endik edinipdir we ýarawsyz günleriniň birinde jilt-jilt kitaplaryň üstüne ýykylyp, dünýäden ötüpdir.

IBNÜL-JEWZI WE ONUŇ WESÝETI

Beýik alym Ibnül-Jewzi, durmuşynyň ýeke pursadyny-da boş geçirmeändir. Ol tutuş ömrünü ylma sarp edipdir. Käbiri 20 jiltden ybarat bolan 340-dan gowrak eseri bize miras galdyrypdyr. Meşhur alym ylmyň ähli ugry boýunça kitap ýazypdyr. Eger-de, onuň ýazan eserleri ýaşan ömrüne paýlansa, her gününe dört depderden düşjek ekeni.

Ibnül-Jewzi, ömri boýunça ylymlar bilen içgin gyzyklanypdyr we biri-birinden gymmatly eserlerini ýazmak üçin ullanan galamlarynyň ýonusgalaryny ýygnapdyr, ölenden soň özünü ýuwmak üçin suwy şol ýonusgalar bilen gyzdyrmagy wesýet edipdir. Beýik alym dünýeden ötüp, onuň wesýeti berjaý edilen mahaly ýonusgalar onuň suwuny ýylatmaga ýetipdir.

Ibn Rüsdi we kitap okalman geçirilen iki gije

X asyryň beýik alymlaryndan biri-de Kordowa halyflygynda (Endülüs döwleti) ýaşap geçen Ibn Rüşdür. Onuň bütin ömri

boýunça kitap okaman geçiriren iki gijesi bolupdyr. Olaryň biri – öýlenen gijesi, beýlekisi bolsa kakasynyň aradan çykan gijesi bolupdyr.

Orta asyrlar ýewropalyalar üçin “Garaňky çag” bolsa-da, belli bir döwürden soňra okamaga başlan ýewropalylarda-da kitaphonlar köpelip ugrapdyr. Hatda köneliп, zaýalanan, tegmil degen, elde tutup bolmajak derejä gelen kitaplary täzelemek işleri bilen meşgullanýan ylmy pudak hem döredilipdir. Bu pudagyň ady “bibliatrique/tıbb-ı kütüb” (“kitap medisinası”). Iňlis we nemes kitap söýjileri öz aralarynda şeýle karara gelipdirler: kitaplary ýorgan-düşekde okamagy, sahypasynyň gyralaryna bellik etmegi, täze kitaplaryň sahypalaryny goparmagy, eplemegi, arzan jilt goýmagy, sahypalary geçirmek üçin barmaklary öllemege, kitaby nahar wagtynda okamagy, kitaby jiltleme işine ýaňy başlanlara kitaby jiltletmegi, kitap sahypalaryny barmak bilen kesmegi, ony çem gelen ýerde açyp goýmagy, üstüne çilim külüni gacyrmagy, göze zyýan berýändigi üçin, okaýan mahalyň çilim çekmegi, köne kitaplaryň sözbaşysyndaky mahkukaty (oýulup ýazylan, haşamlanyp bezelen suratlary, ýazgylary) kesmegi, kitabyň sahypalaryna ýazgy ýazmagy, kitaplary ýüzüňe sylmagy, kitaplaryň arasynda gül ýada ýaprak guratmagy, kitaplaryň daşyna altyndan örtgi tutmagy, kitaplaryň üstüne asgyrmagy, sahypalary aýap saklamak üçin olaryň arasynda goýlan kagyzlary goparyp aýyrmagy, ähmiýetini ýitiren kitaplary satyn almagy, kitaplary hapa, köne esgi bölegi bilen süpürmegi gadagan edipdirler.

Mundan başga-da, olary gap-gaç goýulýan şkafa, tumboçkalara(çalyşmaly) salmak, dürli-dürli kitaplary bir ýerde sahaplamak, onuň gurluşyny, her dürli bahana bilen içindäki kartalary çykarmak,

kitaplary saç, iňňe bilen kesmek, sahaplanan wagty rus teletinini ularmak, aýagy döwük stoluň ýa- da oturgyjyň üstüne kitap goýmak, pişikleriň ýa- da çagalaryň yzyndan kitap zyňmak, usullyk bilen açman, kitaplaryň arkasyny goparmak, peje ýa-da oda ýakyn bir ýerde kitap okamak, olary gämide ýada asma krowatlarda goýmak, kitaplary çyg, yzgarly ýerde saklamak, kitaplary açık wagty bir-biriniň üstünde goýmak we

üstüne kagyz goýup ýazmak, çagalaryň köp ulanýan suratlaryny kesip almak şol gadaganlyklaryň içine girizilipdir.

1777-nji ýylда Pariž kitaphanaçylarynyň biri jiltlerinden aýra düşen kitaplar barada bir gazet hem neşir edipdir.

Kitap aşyklary, kitaplary diňe bir ýygnamak üçin däl, eýsem ylmy derňew işleri we hünärmenlik üçin hem alýarlar. Olara: "Munça kitaby name etjek?" ýa-da "Haçan okajak?" diýen ýaly soraglary berip bolmaz. Sebäbi olar kitaby derňemekde, başarıjaň, ukyply adamlar bolandoň, elindäki kitaplaryň ählisini okandyklaryna hem-de her biriniň nädereje peýdalydygyny bilýändiklerine ynanmalydyrys.

Ýusuf ÖMEROGLY.

"Näme üçin okamaly" kitabyndan Pedagogika we edep-terbiýe